

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Petra Lehtinen

**Rahanpesusta epäillyn oikeudet ja
viranomaisvalvonta**

Yksityisyydensuojan turvaaminen

Johtamisen akateeminen yksikkö
Julkisoikeus
Hallintotieteiden kandidaatti

Vaasa 2025

VAASAN YLIOPISTO**Johtamisen akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Petra Lehtinen		
Tutkielman nimi:	Rahanpesusta epäillyn oikeudet ja viranomaisvalvonta : Yksityisyydensuojan turvaaminen		
Tutkinto:	Hallintotieteiden kandidaatti		
Oppiaine:	Julkisoikeus		
Työn ohjaaja:	Joonas Widlund		
Valmistumisvuosi:	2025	Sivumäärä:	35

TIIVISTELMÄ:

Tämä tutkimus tarkastelee rahanpesun estämiseen ja valvontaan liittyviä oikeudellisia haasteita. Oikeudellinen tarkastelu keskittyy erityisesti rahanpesusta epäillyn yksityisyydensuojan sekä viranomaisen valvontaoikeuden väliseen suhteeseen. Tutkimus perustuu pitkälti voimassa olevan oikeuden tarkasteluun ja systematisointiin. Lisäksi tutkimuksen tarkoituksena on selvittää rahanpesusta epäillyn oikeudellista asemaa ja oikeusturvakeinoja.

Rahanpesu on monimutkaistuva ja globaalisti levinnyt ilmiö, joka uhkaa talousjärjestelmien vakautta ja luottamusta. Sen torjunta on ensisijaisen tärkeää viranomaisille, mutta samalla viranomaisten toimivaltuudet rahanpesun estämiseksi ovat laajentuneet merkittävästi. Tämä herättää huolta yksilön perusoikeuksien, erityisesti tietosuojan ja yksityisyydensuojan, suojelemisesta.

Tutkimus tarkastelee sekä kansallista että EU-tason lainsäädäntöä, mukaan lukien keskeiset kansainväliset sopimukset, jotka ohjaavat rahanpesun torjuntaa ja valvontaa. Erytystä huomiota kiinnitetään Euroopan unionin tietosuoja-asetukseen (GDPR) ja sen vaikutuksiin viranomaisten toiminnassa. Tässä kontekstissa analysoidaan erityisesti viranomaisten oikeutta jakaa tietoja epäiltyjen rahanpesutoimien estämiseksi ja sitä, miten tämä tietojenvaihto voidaan tasapainottaa yksilön oikeusturvan ja yksityisyydensuojan kanssa.

Tutkimukseni tulokset osoittavat, että rahanpesun torjunta ja epäillyn oikeudet ovat tiukasti säänneltyjä sekä kansallisessa että EU-lainsäädännössä. Tämä monitasoinen sääntelyjärjestelmä pyrkii varmistamaan, että rahanpesusta epäiltyä kohdellaan oikeudenmukaisesti ja että viranomaisilla on riittävät valtuudet tehokkaan torjunnan toteuttamiseksi. Viranomaisten tietojenvaihto-oikeus on tärkeä osa rahanpesun torjuntaa, mutta samalla on huolehdittava siitä, että epäiltyjen oikeusturva säilyy vahvana.

Rahanpesun torjunnassa käytettävät rikosoikeudelliset keinot eivät toistaiseksi ole uhanneet yksilön oikeusturvaa. Tästä huolimatta on tärkeää kiinnittää erityistä huomiota epäiltyjen oikeusturvaan rahanpesutapauksissa. Vaikka rahanpesun kriminalisoinnin ensisijaisena kohteena on järjestäytynyt rikollisuus, tämän ei tulisi heikentää epäiltyjen oikeusturvaa.

AVAINSANAT: Rahanpesu, talousrikollisuus, rikoslaki, yksityisyydensuoja, tietosuoja, viranomaisvalvonta

Sisällys

1	Johdanto	5
2	Rahanpesun torjunnan sääntely- ja valvontakehys	8
2.1	Rahanpesun vaiheet	9
2.2	Ilmoitusvelvollisen rooli rahanpesun torjunnassa	12
2.3	EU-oikeuden etusijaperiaate	14
2.4	Kansainväliset sopimukset ja FATF:n vaikutus	17
3	Viranomaisten yhteistyö ja yksityisyydensuojan haasteet	19
3.1	Tietojenvaihto-oikeus	19
3.2	Henkilötietojen käsittely rikosasioissa	22
4	Kriminalisointiperiaatteet ja perusoikeudet suomalaisessa rikosoikeudessa	26
4.1	Rikosoikeudelliset periaatteet ja oikeusturvakeinot	27
4.2	Rahanpesun kriminalisointi	28
5	Johtopäätökset	30
	Lähteet	32

Lyhenteet

dnro	diaarinumero
ECR	European Court reports
EIS	Euroopan ihmisoikeussopimus
EIT	Euroopan ihmisoikeustuomioistuin
EU	Euroopan unioni
FATF	Financial action task force
GDPR	General data protection regulation
HE	Hallituksen esitys
KHO	Korkein hallinto-oikeus
KKO	Korkein oikeus
vp	Valtiopäivät

1 Johdanto

Järjestäytynyt rikollisuus ja ammattimaisten avustajien hyödyntäminen järjestäytyneessä rikollisuudessa sekä rahanpesussa on lisääntynyt. Talousrikollisuus näyttäytyy yhä mutkikkaampana ja tekotavat pyritään järjestämään niin, että ne saadaan verhottua yhteiskunnan laillisiin rakenteisiin.¹ Rahanpesuilmoitusten määrä on kasvanut huomattavasti viime vuosina. Vielä vuonna 2020 rahanpesuilmoitusten määrä oli rahanpesun selvittelykeskuksen mukaan 62 000, kun vuonna 2023 se oli jo 347 000.²

Hyttinen on kirjoittanut teoksessaan hyvin rahanpesun maineesta rikoksena. Rahanpesu saatetaan mieltää elitistiseksi rikokseksi, joka vaatii paljon asiantuntemusta ja systematisointia, eikä siitä syystä ole verrattavissa tavallisten kansalaisten rattijuopumus ja pahoinpitely rikoksiin. Hänen mukaansa on totta, että rahanpesu vaatii juridista ja taloudellista osaamista. Monilla suurilla rahanpesijöillä on korkea koulutus ja oikeudellista sekä taloudellista osaamista. Rahanpesu voi kuitenkin toisaalta olla hyvin toisenlaista näihin yhteiskunnallisiin mielikuviin verrattuna. Se voidaan tehdä hyvin pienimuotoisena toimintana ja sen tekemuodot ja moitittavuusaste vaihtelevat paljon.³

Luonnollisten henkilöiden suojelu henkilötietojen käsittelyssä kuuluu perusoikeuksiin ja siksi yksityisyydensuoja on keskeinen näkökulma tutkimuksessani. Pyrin selvittämään tutkimukseni avulla, miten yksityisyydensuoja toteutuu tai vastaavasti, millä tavoilla se rajoittaa viranomaisten pyrkimyksissä valvoa ja torjua rahanpesua sekä siihen liittyvää talousrikollisuutta. EU:ssa annetun yleisen tietosuoja-asetuksen (EU) 2016/679 jälkeen yksityisyydensuoja eli oikeus yksityisyyteen on saanut aiempaa enemmän merkitystä ja huomattavan aseman. Rikostuomion antamisen jälkeen rikosasiat ovat pääsääntöisesti julkisia. Ja vaikka on selvää, että rikoksesta epäillyllä ja rikoksesta tuomitulla on oikeus yksityisyydensuojaan, niin usein rikoksentehtäjän nimi tulee julkisuuteen luonnollisen

---

¹ Verohallinto, 2024.

² Ks. rahanpesun selvittelykeskuksen vuosikertomus 2020; rahanpesun selvittelykeskuksen vuosikertomus 2023.

³ Hyttinen, 2021, s. 23.

yhteiskunnan kiinnostuksen myötä.⁴ Tämä johtaa siihen, että nimen ja rikosteon myötä internetiin saattaa vuotaa tietoja, jotka ovat kaikkien löydettävissä pitkiäkin aikoja.

Tutkimukseni tavoitteena on vastata kysymykseen: Miten viranomaisten valvontatoimet ja tietojenvaihto-oikeus vaikuttavat rahanpesusta epäillyn oikeuksiin? Tarkastelen kysymystä erityisesti yksityisyydensuojan näkökulmasta. Tämän lisäksi pyrin myös systematisoimaan rahanpesusta epäillyn oikeusturvakeinoja.

Lähestyn päätutkimuskysymystä tulkitsemalla ja systematisoimalla voimassa olevaa oikeutta ja sitä, miten rahanpesua säännellään Suomessa. Pohdin sen avulla, miten sääntely näyttäytyy suhteessa rikoksesta epäillyn yksityisyydensuojan turvaamiseen. Analysoin lisäksi, millaisiin oikeusturvakeinoihin rahanpesusta epäilty on oikeutettu.

Lainoppi eli oikeusdogmatiikka tutkii voimassa olevaa oikeutta. Pyrkimyksenä on selvittää tulkinnan ja systematisoinnin avulla oikeusnormien sisältöä.⁵ Tutkimukseni aineistona käytän aiempia tutkimuksia ja artikkeleita aiheesta, kirjallisuutta sekä oikeuskäytäntöä. Pyrin laintulkinnalla selvittämään, millaisia keinoja viranomaisilla on valvoa ja torjua rahanpesua niin, että kunnioitetaan yksilön Suomen perustuslaissa turvattua yksityisyydensuojaa.

Tutkimukseni tarkastelee viranomaisnäkökulmasta niitä tietoja, joita viranomaiset voivat saada ja käyttää sekä minkälaista tietoa eri viranomaiset voivat keskenään jakaa ja vaihtaa pyrkiessään torjumaan rahanpesua. Käsittelen tutkimuksessa myös EU-oikeutta ja sen ensisijaisuutta sekä kansainvälisen yhteistyön tärkeyttä. Rajaan tutkimuksen ulkopuolelle sen, miten tai millaisia oikeuksia yksityisillä henkilöillä on löytää tietoa rikoksesta epäillystä tai rikokseen tuomitusta. En myöskään tarkastele yksityisten välistä tiedonjakoa rahanpesurikoksiin liittyen.

---

⁴ Melander, 2019, s. 953–983.

⁵ Hirvonen, 2011, s. 21–22.

Oikeudenalajaottelussa tutkimus sijoittuu rikosoikeuden ja finanssioikeuden rajapintaan sisältäen myös EU-oikeudellisia ja perusoikeudellisia näkökulmia. Tutkielman rakenne muodostuu johdanto-osion jälkeen kolmesta pääluvusta. Toisessa luvussa käsittelemme keskeisiä käsitteitä, rahanpesua ilmiönä sekä kansallista ja EU-lainsäädäntöä. Kolmannessa luvussa pääpaino on viranomaisyhteistyön ja epäillyn yksityisyydensuojan välisen suhteen tarkastelussa. Neljännessä luvussa analysoin rahanpesurikoksesta epäillyn oikeudellista asemaa ja oikeusturvakeinoja. Lopuksi teen yhteenvedon johtopäätöksistä tekemäni tutkimuksen perusteella sekä vastaan tutkimuskysymyksiini.

2 Rahanpesun torjunnan sääntely- ja valvontakehys

Rahanpesulla pyritään peittämään rikollisella toiminnalla hankittujen varojen alkuperä, jotta omaisuus saadaan näyttämään laillisesti hankitulta. Rahanpesun kohteena voi olla mikä tahansa asia tai teko, kuten varastettu ajoneuvo tai veropetos, jolla rikolliset varat on hankittu.⁶ Tavoitteena on saada raha kierrätettyä laillisten prosessien, kuten pankkien maksujärjestelmien, läpi ja kadottaa siten rikoksen jäljet ja saatujen varojen alkuperä tai omistajat.⁷ Rahanpesusta käytetään myös termiä likainen raha (*dirty money*).⁸ Omaisuutta ei välttämättä tarvitse olla hankittu suoraan rikoksella. ”Rikoksen tuottama hyöty” on riittävä silloinkin, kun varallisuuden määrä on suurempi rikoksen myötä. Esimerkiksi, jos veroja jätetään maksamatta laillisessa elinkeinotoiminnassa, ei omaisuutta suoraan ole hankittu rikoksella.⁹

Alkuun on asianmukaista selventää, mikä rahanpesun määritelmä on lainsäädännössä.

Rikoslain 32 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan se,

joka 1) ottaa vastaan, käyttää, muuntaa, luovuttaa, siirtää, välittää tai pitää hallussaan rikoksella hankittua omaisuutta, rikoksen tuottamaa hyötyä tai näiden tilalle tullutta omaisuutta hankkiakseen itselleen tai toiselle hyötyä tai peittääkseen tai häivyttääkseen hyödyn tai omaisuuden laittoman alkuperän tai avustakseen rikosentekijää välttämään rikoksen oikeudelliset seuraamukset taikka 2) peittää tai häivyttää rikoksella hankitun omaisuuden, rikoksen tuottaman hyödyn taikka näiden tilalle tulleen omaisuuden todellisen luonteen, alkuperän, sijainnin tai siihen kohdistuvat määräämistoimet tai oikeudet taikka avustaa toista tällaisessa peittämisessä tai häivyttämisessä, on tuomittava rahanpesusta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Termi ”rahanpesu” yleistyi Yhdysvalloissa 1920-luvulla.¹⁰ Yhdysvaltoja pidetään rahanpesurikosten alkuperämaana, ja ensimmäisen kerran 1970-luvulla on voitu todistaa termin käyttöä.¹¹ Seuraavalla vuosikymmenellä termin käyttö alkoi yleistyä myös

---

⁶ Aluehallintovirasto, 2024.

⁷ Rahanpesu.fi, haettu 5.2.2025.

⁸ Laine, 2019, s. 17.

⁹ Paasonen & muut, 2022, s. 949.

¹⁰ Stessens, 2000, s. 82.

¹¹ Hyttinen, 2021, s. 25.

yhdysvaltalaisessa oikeuskäytännössä, kun ensimmäisen kerran vuonna 1982 annettiin tuomio, joka koski kolumbialaisten huumeiden pestyn tuoton takavarikointia.¹²

He on kirjoittamassaan artikkelissa tuonut hyvin laajasti esiin erilaisia tapoja rahanpesulle. Rahanpesu voidaan tehdä hyvin yksinkertaisilla tavoilla, kuten käteisen salakuljetamisella tai monimutkaisilla tavoilla, esimerkiksi erilaisten rahoituslaitosten, kiinteistöjen ja uhkapelien kautta. Joskus rahanpesussa käytetään joko apuna tai hyväksi ammatillaisia, kuten lakimiehiä tai kirjanpitäjiä, joilla on juridista ja taloudellista osaamista. Lisäksi Hen mukaan sähköinen raha ja internetin laaja käyttö on johtanut siihen, että rikolliset pesevät rahaa erilaisten tapahtumien kautta, jotka eivät vaadi fyysistä kohtaamista. Tämä entisestään monimutkaistaa rahanpesua ilmiönä, sekä sen valvontaa ja torjuntaa.¹³ Uusia tapoja ilmestyy ja nykyiset metodit kehittyvät jatkuvasti. Tästä syystä rahanpesua tapahtuu joka puolella. Usein rikoksilla saaduilla varoilla rahoitetaan uusia rikoksia, jonka vuoksi rahanpesun estämisellä on merkittävä rooli rikostorjunnassa¹⁴

Yhden maan rahoitus- ja oikeusjärjestelmään kytkeytyvää rahanpesua voidaan Hen mukaan pitää hyvin ammattimaisena. Usein kuitenkin rahanpesussa hyödynnetään eri maiden erilaisia rahoitus- ja oikeusjärjestelmiä. Kansainvälisyys onkin ilmeinen tekijä rahanpesurikoksissa.¹⁵

2.1 Rahanpesun vaiheet

Rahanpesussa on kaksi vaihetta: esirikos ja varsinainen rikos. Esirikos voi käytännössä olla mikä tahansa rikos, jolla varallisuutta hankitaan, ja johon varsinainen rahanpesu sitten kohdistetaan.¹⁶ Suomen rikoslain (39/1889) 32 luvun 11§:n mukaan esirikoksen

---

¹² Stessens, 2000, s. 83.

¹³ He, 2010, s. 15–32.

¹⁴ Saari, 2017, s. 38.

¹⁵ He, 2010, s. 15–32.

¹⁶ Rahanpesu.fi, haettu 5.2.2025.

tekijää tai siihen osallistunutta henkilöä ei voida rangaista erikseen rahanpesusta, jos se koskee samaa omaisuutta, josta hänet on jo tuomittu esirikoksen perusteella.

Rahanpesu on prosessi, jossa rikollisesti hankittu varallisuus pyritään sulauttamaan lailliseen talousjärjestelmään. Prosessissa on pääsääntöisesti tunnistettu olevan kolme vaihetta. Hyttinen määrittelee vaiheet seuraavasti: 1) varojen sijoittaminen järjestelmään (placement), 2) alkuperän häivyttäminen eri keinoin (layering) ja 3) puhtaaksi pestyn rahan liittäminen lailliseen käyttöön (integration). Tavoitteena on, että rikollinen voi hyödyntää varojaan ilman, että niiden alkuperä herättää epäilyksiä tai johtaa viranomaisten tutkintaan.¹⁷

Hyttinen mainitsee esimerkkinä, että huumekaupasta saatu käteinen käytetään käytettyjen autojen ostamiseen. Autot voidaan myydä eteenpäin, ja saadut varat talletetaan pankkitilille selityksellä, että ne ovat peräisin autokaupasta. Lisäksi voidaan tehdä näennäissopimus esimerkiksi työpalvelusta, jolloin rahat siirretään rikollisen tilille työpalkkana. Jos tästä palkasta maksetaan verot, varojen laitton alkuperä hämärtyy entisestään, ja niiden käyttäminen laillisissa sijoituksissa, kuten osakkeiden ostamisessa tai yritystoiminnassa, muuttuu mahdolliseksi ja riskittömämmäksi.¹⁸

Rahanpesun kriittisin vaihe Hyttisen mukaan on ensimmäinen, eli laittomien varojen ujuttaminen talousjärjestelmään. Siitä syystä rahanpesun torjunnassa on keskitytty erityisesti ennaltaehkäiseviin toimiin. Tähän asiaan liittyen julkisessa keskustelussa puhutaan pankkien velvollisuudesta tuntea asiakkaansa. Pankit ja muut toimijat, kuten liikkeen- ja ammatinharjoittajat, ovat velvollisia raportoimaan epäilyttäviä rahansiirroista. Suomessa yli 10 000 euron käteiskaupoista on ilmoitettava viranomaisille, mikä vaikeuttaa suurten rikoshyötyjen pesua. Tästä syystä rikolliset voivat pyrkiä kiertämään sääntelyä tekemällä useita pienempiä ostoksia eri myyjiltä, jotta yksittäinen kauppa ei ylittäisi ilmoitusrajaa. Kun rikolliset varat on kerran saatu osaksi laillista järjestelmää,

---

¹⁷ Hyttinen, 2021, s. 24–25.

¹⁸ Hyttinen, 2021, s. 25.

niiden jäljittäminen muuttuu huomattavasti vaikeammaksi, ja niitä voidaan käyttää vaapammin ilman suurta kiinnijäämisriskiä.¹⁹

Rahanpesu voidaan Hyttisen mukaan nähdä prosessina kahdella tavalla. Ensinnäkin se on vaiheittainen menetelmä, jossa rikollinen raha pyritään puhdistamaan sijoittamalla se talousjärjestelmään, peittämällä sen alkuperä ja lopulta palauttamalla se lailliseen käyttöön, kuten edellä on kuvattu. Toisaalta se on osa järjestäytyneitä rikollisuutta ylläpitävää mekanismia, jossa laittomasti hankittuja varoja hyödynnetään laillisessa liiketoiminnassa. Tämä voi luoda itseään vahvistavan kierteen, jossa rikollinen toiminta rahoittaa laillista yritystoimintaa, joka puolestaan tarjoaa uusia keinoja rikollisen toiminnan laajentamiseen.²⁰

Tämän vuoksi kansainvälinen yhteistyö ja ylikansallinen kriminaalipolitiikka lähtevät oletuksesta, että rahanpesu on järjestelmällistä, suunnitelmallista ja laajamittaista. Se nähdään vakavana uhkana markkinataloudelle, reilulle kilpailulle ja jopa kansantalouksille. Tämä käsitys on johtanut rahanpesun torjuntaa koskevan sääntelyn huomattavaan kiristymiseen. Lisäksi toimijat, kuten FATF ja Euroopan unioni, ovat pyrkineet yhdenmukaistamaan rahanpesun kriminalisointia eri maissa.²¹ Rajan yli ulottuvaa järjestelmällistä rahanpesua on kuitenkin vaikea torjua, jos osa valtioista toimii niin sanottuina rahanpesukeitaina – eli paikkoina, joissa ilmiötä ei pidetä erityisen vakavana tai joissa se jopa katsotaan hyödylliseksi taloudelle. Hyttisen mukaan tällaiset maat voivat heikentää kansainvälisiä ponnisteluja rahanpesun kitkemiseksi ja tarjota rikollisille suotuisan toimintaympäristön.²²

---

¹⁹ Hyttinen, 2021, s. 25–26.

²⁰ Hyttinen, 2021, s. 27–28.

²¹ Kts. esim. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaviranomaisen perustamisesta ja asetusten (EU) 1093/2010, (EU) 1094/2010 ja (EU) 1095/2010 muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi jäsenvaltioissa käyttöön otettavista mekanismeista rahoitusjärjestelmän käytön estämiseksi rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen, direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta sekä direktiivin (EU) 2015/849 muuttamisesta ja kumoamisesta.

²² Hyttinen, 2021, s. 28.

2.2 Ilmoitusvelvollisen rooli rahanpesun torjunnassa

Suomessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ehkäisyä ja tutkintaa säädellään pääasiassa rahanpesulaissa (503/2008), rikoslaissa sekä laissa varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi (325/2013). Lisäksi rahanpesulain nojalla annetaan tarkempia määräyksiä. Ilmoitusvelvollisia ja viranomaisten toimivaltuuksia koskevat erityislait sisältyvät säännöksiä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnasta.²³

Erilaisten talous- ja rahanpesurikosten määrä on vuosikymmenien aikana kasvanut ja Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2023 viranomaisten tietoon tulleita rikoksia nimikkeillä kätkemisrikos, tuottamuksellinen kätkemisrikos, kätkemisrikkomus ja rahanpesu oli 1506 kappaletta. Nimikkeillä törkeä rahanpesu ja törkeä kätkemisrikos rikoksia oli 242 kappaletta.²⁴ Ilmiselvää on, että on paljon rikoksia, jotka eivät tule viranomaisten tietoon, mutta niiden määrästä on vaikeaa antaa arviota.

Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden rahoitusjärjestelmän vakauden sekä sisämarkkinoiden sujuvan toiminnan turvaaminen edellyttää ennakoivia toimia, joilla pyritään ehkäisemään vakavia häiriöitä ja riskejä tulevaisuudessa.²⁵ Rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen ovat merkittäviä uhkia rahoitusjärjestelmälle niin Suomessa, kuin kansainvälisesti. Europolin arvion²⁶ mukaan Euroopassa epäilyttävien liiketoimien arvo nousee satoihin miljardeihin euroihin, vastaten 1,3 prosenttia EU:n bruttokansantuotteesta (BKT). Maailmanlaajuisesti tämä osuus on lähes kolme prosenttia koko maailman BKT:stä. Aiheesta puhuttaessa onkin selvää, että kyse on suuresta ongelmasta ja vääristymästä, jota rahanpesu aiheuttaa taloudessa.

Rahanpesun ja terrorismin estämisestä säädetyn lain (17/444), jäljempänä rahanpesulaki, tavoitteena on estää rahanpesua ja terrorismin rahoittamista, edistää tällaisen toiminnan paljastamista ja selvittämistä ja lisäksi tehostaa rikoksen tuottaman hyödyn

---

²³ HE 228/2016 vp s. 8.

²⁴ Tilastokeskus, StatFin, rikos- ja pakkokeinotilasto.

²⁵ HE 228/2016 vp s. 6.

²⁶ Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus, 2021.

jäljittämistä ja takaisinsaantia. Lisäksi laissa säädetään asiakkaan tuntemistietojen käsittelystä ja epäilyttävistä liiketoimista, joita rahanpesukeskus saa ja käsittelee.²⁷ Asiakkaan tunteminen ja tunnistaminen ovat olennainen osa rahanpesun torjuntaa. Wuolijoki määrittelee teoksessaan asiakkaan tunnistamisella tarkoitettavan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön henkilöllisyyden selvittämistä tämän toimittamien tietojen perusteella, jotta tiedetään, kenen kanssa asioidaan ja kenen toimeksiannoista ja varoilla liiketoimia tehdään. Tuntemisella puolestaan viitataan laajempaan velvollisuuteen tunnistaa asiakkaan taloudellinen tilanne ja tämän liiketoiminta (Know Your Customer, KYC).²⁸ Rahanpesusääntely on kiristynyt viime vuosikymmeninä. Suuri osa pankkien vanhoista asiakassuhteista on syntynyt aiempien, väljempiä vaatimuksia sisältäneiden sääntöjen mukaan, jolloin kaikkia asiakastietoja ei voida päivittää heti uusien normien mukaisiksi ja siksi vanhojen asiakassuhteiden tuntemistietoja täydennetään riskiperusteisesti.²⁹ Ilmoitusvelvollisen on laadittava riskiarvio rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien tunnistamiseksi ja arvioimiseksi, huomioiden toimintansa luonne, koko ja laajuus. Lisäksi sen on määriteltävä riittävät toimintaperiaatteet, menettelytavat ja valvonta riskien hallitsemiseksi ja vähentämiseksi.³⁰

Juuri käsitellyn edellisen kappaleen myötä päästään tutkimukseni ydinkysymykseen siitä, millä keinoin rikoksesta epäillyn yksityisyydensuojaa turvataan samalla, kun tämän henkilötietoja käsitellään viranomaisten tehdessä yhteistyötä, ja kun samaan aikaan pyritään myös yhteiskunnalliseen oikeudenmukaisuuteen torjumalla rahanpesua. Rahanpesulain oleellinen sisältö käsittelee henkilötietojen käsittelyä ja luovuttamista rikosentorjuntatarkoituksessa. Samaan aikaan laki sisältää myös säännökset niiden noudattamisen valvonnasta sekä rikkomuksista määrättävistä rikosoikeudellisista seuraamuksista.

Rahanpesulakia sovelletaan ilmoitusvelvollisiin eli erilaisiin yhteisöihin ja elinkeinonharjoittajiin, kuten luottolaitoksiin, sijoituspalveluyrityksiin, peliyhteisöihin,

---

²⁷ HE 228/2016 vp s. 8.

²⁸ Wuolijoki, 2022, s. 115.

²⁹ HE 25/2008 vp s. 70.

³⁰ Finanssivalvonta, 2024.

kiinteistönvälittäjiin, asianajajiin ja käteisellä myyviin (15 000 euron raja-arvo).³¹ Ilmoitusvelvollisia koskee rahanpesulain mukainen selonotto- ja ilmoitusvelvollisuus. Selonottovelvollisuus tarkoittaa, että mikäli ilmoitusvelvollinen havaitsee tavanomaisesta poikkeavaa tai epäilyttävää liiketoimintaa, täytyy sen myös lähteä selvittämään liiketoimen tarkoitusta ja sen perusteita. Saadun selvityksen perusteella on harkittava, onko syytä tehdä ilmoitus rahanpesun selvittelykeskukselle.³² Tästä esimerkkinä pankki, jonka on otettava selvää, mihin epäilyttävät tapahtumat perustuvat, ja saatujen tietojen perusteella tehdä päätös siitä, tuleeko toiminnasta ilmoittaa eteenpäin rahanpesun selvittelykeskukselle.

Epäilyttävien rahanpesuun liittyvien tapahtumien ilmoittaminen on keskeinen keino estää rahanpesua ja terrorismin rahoitusta. Tehokas torjunta edellyttää aktiivista raportointia, sillä rahanpesua tapahtuu usein järjestelmissä, joihin viranomaisilla ei ole suoraa pääsyä. Juuri tämän takia ilmoitusvelvollisten, kuten pankkien rooli on merkittävä, sillä ne toimivat välittäjinä ja mahdollistavat viranomaisille tarvittavan tiedonsaannin, joka heiltä muuten mahdollisesti jäisi puuttumaan.³³

2.3 EU-oikeuden etusijaperiaate

Nykyinen rikoslain 32 luvun 6 §:ssä määritelty rahanpesun tunnusmerkistö perustuu EU-oikeuden ns. ensimmäiseen rahanpesudirektiiviin (Neuvoston direktiivi 91/308/ETY³⁴) sekä Wienin ja Strasbourgin sopimukseen. Lisäksi siihen vaikuttavat tietyiltä osin yhteisöpetossopimuksen toisen pöytäkirjan määräykset.³⁵ Strasbourgin sopimus on ollut tärkeä edistysaskel rahanpesun torjunnassa, sillä se on laajentanut rahanpesun määritelmää ja tehostanut kansainvälistä yhteistyötä rikoshyödyn jäljittämisessä ja takavarikoinnissa.

---

³¹ HE 228/2016 vp s. 8.

³² Finanssivalvonta. Selonotto- ja ilmoitusvelvollisuus. Sivu päivitetty 25.3.2021.

³³ Stessens, 2000, s. 159–160.

³⁴ EYVL N:o L 166, 28.6.1991, s. 77–82.

³⁵ Sahavirta, 2008, s. 100.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi ((EU) 2015/849³⁶) ns. neljäs rahanpesudirektiivi, joka astui voimaan vuonna 2015 ja tuli sovellettavaksi jäsenvaltioissa vuonna 2017, korvasi aiemman kolmannen rahanpesudirektiivin (Neuvoston direktiivi 2005/60/EY³⁷). Uusin direktiivi tiukensi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämiseen liittyviä sääntöjä.

Suomen liittyminen Euroopan unioniin vuonna 1995 merkitsi unionin oikeusjärjestyksen hyväksymistä sellaisenaan, mukaan lukien sen oikeusvaikutukset, kuten unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön linjaukset.³⁸ EU-oikeudella onkin samanlainen asema oikeuslähteenä kuin kansallisella eduskuntalailla. Sahavirran mukaan normihierarkiassa EU-oikeus on kansallisen lainsäädännön, myös perustuslain, yläpuolella. Se siis syrjäyttää myös myöhemmin säädetyt kansalliset normit. Tämä perustuu unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön. Jo vuosina 1963 ja 1964 ratkaisuisaan Van Gend en Loos ja Costa v. ENEL tuomioistuin katsoi, että toisin kuin perinteiset kansainväliset sopimukset, EU: n perustamissopimus on luonut itsenäisen oikeusjärjestyksen. Jäsenvaltiot ovat siirtäneet osan suvereniteetistaan unionille tietyillä aloilla, ja EU-oikeus koskee sekä jäsenvaltioita että niiden kansalaisia. Näiden ratkaisujen mukaan EU-oikeus on osa kansallisia oikeusjärjestyksiä ja sitä on sovellettava kansallisissa tuomioistuimissa.³⁹

Sahavirran mukaan yhteisön oikeusjärjestys on ylikansallinen oikeusjärjestys, joka eroaa sekä kansainvälisestä että kansallisesta oikeudesta. Se on ensisijainen suhteessa jäsenvaltioiden lainsäädäntöön, eikä kansallinen oikeus voi syrjäyttää sitä. Komissio ja kansalliset tuomioistuimet valvovat, että jäsenvaltiot noudattavat tätä periaatetta.⁴⁰

---

³⁶ EYVL N:o L 141, 5.6.2015, s. 73–117.

³⁷ EYVL N:o L 309, 25.11.2005, s. 15–36.

³⁸ Sahavirta, 2008, s. 87. Kts. myös laki 1540/1994 Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

³⁹ Kts. 26/62, Van Gend & Loos v. Netherlands Inland Revenue Administration, EU:C:1963:11 6/64 ja Costa v. ENEL, EU:C:1964:66.

⁴⁰ Sahavirta, 2008, s. 88.

EU-oikeuden soveltaminen on kuitenkin kansallisten viranomaisten ja tuomioistuinten vastuulla. Heidän on noudatettava yhteisön oikeutta tietyssä normiristiriitatilanteessa, ellei ristiriitaa voida ratkaista tulkinnan avulla.⁴¹ Suomessa tuomioistuin toteutti etusijaperiaatteen mukaista tulkintaa ensimmäistä kertaa jo vuonna 1996, kun se sovelsi direktiivin mukaista tulkintaa kansallisen arvonlisäverolain sijaan.⁴² Korkein oikeus on puolestaan tapauksessaan KKO 2004:97 katsonut, että ulosottomiehen olisi tullut antaa etusija yhteisön oikeudelle sen jälkeen, kun yhteisöjen tuomioistuin oli antanut ennakkoratkaisun ulosottoasiassa, jossa kansallinen ulosottolaki oli ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa⁴³. Ojanen on kirjoittanut teoksessaan, että EU-oikeuden etusijaperiaatteessa on mukaan kyse siitä, että jäsenvaltion tuomioistuimen tai muun lainsoveltajan on annettava EU-oikeudelle etusija kansalliseen oikeuteen verrattuna tilanteissa, joissa ne ovat ristiriidassa keskenään. Tällöin voidaan puhua EU-oikeuden syrjäyttävästä vaikutuksesta kansallista oikeutta kohtaan. Tulkintavaikutus puolestaan viittaa EU-oikeuden kykyyn ohjata ja vaikuttaa kansallisen oikeuden tulkintaa.⁴⁴

Tuorin mukaan Eurooppa-tuomioistuimilla on moninaisia vaikutuksia. Yksi keskeinen seuraus on ollut oikeuskäytännön merkityksen kasvu suomalaisessa oikeuslähdeopissa. Tämä ei ole tarkoittanut ainoastaan Eurooppa-tuomioistuinten oikeuskäytännön aseman vahvistumista Eurooppa-oikeuden lähteenä, vaan myös laajemmin oikeuskäytännön, mukaan lukien suomalaisten tuomioistuinten ratkaisujen, arvon korostumista. Eurooppa-oikeuden kasvava vaikutus liittyy myös modernin oikeuden erityispiirteisiin, kuten joustavien oikeusnormien ja yleislausekkeiden lisääntyneeseen käyttöön, mikä on vahvistanut tuomioistuinten asemaa yksittäistapausten tulkitsijoina.⁴⁵

Lisäksi Tuori katsoo, että Eurooppa-tuomioistuinten rooli on ollut merkittävä suomalaisten tuomioistuinten aseman vahvistumisessa suhteessa muihin valtioelimiin, erityisesti lainsäätäjään. Suomen lainsäätäjät on pääasiassa seurannut Eurooppa-tuomioistuinten

---

⁴¹ Suviranta 1996 s. 157–162.

⁴² Sahavirta, 2008, s. 88. Kts. myös KHO 1996 B 577.

⁴³ KKO 2004:97.

⁴⁴ Ojanen, 2017, s. 66.

⁴⁵ Tuori, 2003, s. 922.

oikeuskäytännön vaikutuksia, ja tämä kehitys yhdessä EU-oikeuden etusijaperiaatteen sekä EU-oikeus- ja ihmisoikeusmyönteisen tulkinnan kanssa on lisännyt tuomioistuinten itsenäisyyttä suhteessa kansalliseen lainsäätäjään.⁴⁶

2.4 Kansainväliset sopimukset ja FATF:n vaikutus

Suomen rikosoikeudellinen lainsäädäntö rahanpesun osalta pohjautuu kansainvälisiin sopimuksiin. Sahavirran mukaan kansainvälisen rahanpesun torjunnan tavoitteena ei ole pelkästään rahanpesuun liittyvien esirikosten estäminen, vaan myös rahanpesun yhteiskunnalle aiheuttamien haittojen vähentäminen. Suuri osa näistä haitoista on samoja, joita liitetään järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja siihen usein kytkeytyvään korruptioon.⁴⁷

Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD:n alaisuudessa toimiva hallitusten välinen työryhmä FATF (Financial Action Task Force) edistää kansainvälistä yhteistyötä rahanpesun, terrorismin rahoituksen ja joukkotuhousoseiden levittämisen rahoituksen torjumiseksi.⁴⁸ Työryhmä on perustettu vuonna 1989. Cox selventää hyvin teoksessaan FATF:n roolia kansainvälisessä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjumisessa. Työryhmä asettaa standardeja ja edistää rahanpesun, terrorismin rahoituksen ja kansainvälisen rahoitusjärjestelmän uhkien torjuntaa. Se toimii politiikkaa päättävänä elimenä, joka ohjaa lainsäädäntö- ja sääntelyuudistuksia näillä aloilla. Lisäksi FATF on laatinut kansainvälisesti tunnustetut suositukset, joita on päivitetty useita kertoja niiden ajantasaisuuden varmistamiseksi. Se valvoo jäsenmaidensa edistymistä, analysoi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen keinoja sekä edistää maailmanlaajuisia vastatoimia. FATF:n täysistunto kokoontuu kolme kertaa vuodessa päättämään keskeisistä toimista.⁴⁹

---

⁴⁶ Tuori, 2003, s. 923.

⁴⁷ Sahavirta, 2008, s. 431.

⁴⁸ FATF, 2024.

⁴⁹ Cox, 2014, s. 21.

Viimeksi vuonna 2019 FATF arvioi, että Suomella on hyvät edellytykset rahanpesun ja terrorismin torjuntaa varten, mutta se tarvitsi joillain osa-alueilla parannuksia sen tehokkuuteen. Erityisesti mitä tulee pankkien ja muiden rahoituslaitosten sekä erilaisten instituutioiden rahanpesun torjunnan osalta.⁵⁰ Sittemmin on tehty muutoksia lainsäädäntöön näiden osa-alueiden parantamiseksi rahanpesun torjunnassa ja onkin selvää, että vaikka Suomi on edistynyt merkittävästi rahanpesun ja terrorismin torjunnassa, on edelleen tärkeää keskittyä jatkuvaan kehitykseen ja parannuksiin. Pankkien ja rahoituslaitosten rooli on keskeinen, sillä ne ovat usein ensimmäisiä tahoja, jotka voivat havaita epäilyttävää toimintaa. Tämä edellyttää paitsi tehokkaita valvontamekanismeja, myös jatkuvaa koulutusta ja tietoisuuden lisäämistä henkilöstön keskuudessa. Lisäksi on tärkeää, että viranomaiset ja instituutiot tekevät tiivistä yhteistyötä sekä kansallisesti että kansainvälisesti.

---

⁵⁰ FATF, 2024.

3 Viranomaisten yhteistyö ja yksityisyydensuojan haasteet

Rahanpesun torjuntaan liittyy usein vaatimuksia kovemmissa rikosoikeudellisista keinoista ja laajemmista viranomaisvaltuuksista, mikä voi herättää huolta yksilön oikeusturvasta.⁵¹ Kansallisesti laajat kriminalisointiperusteet voivat olla ongelmallisia, mutta kansainvälisesti ne ovat välttämättömiä tehokkaan torjunnan varmistamiseksi. Pienetkin erot rikoslaissa voivat haitata valtioiden välistä yhteistyötä rikosten selvittämisessä ja rikoshyödyn takaisinsaannissa. Siksi yhtenäinen rikosoikeudellinen määritelmä rahanpesulle on muodostunut ylikansalliseksi tavoitteeksi, mikä on johtanut siihen, että kansalliset oikeusjärjestelmät ovat joutuneet joustamaan omista periaatteistaan.

Myös kritiikkiä viranomaisten toimivaltuuksia ja tietojenvaihto-oikeutta kohtaan on esitetty. Sahavirta tuo tutkimuksessaan esiin, että uhkakuvien luomisen tarkoituksena on perustella viranomaisten tutkintavaltuuksien laajentamista ja epäiltyjen oikeusturvan kaventamista.⁵² Kriitikot pitävät tätä kehitystä oikeusturvalle haitallisena, erityisesti kun alkuperäiset perustelut uusille torjuntakeinoille eivät ole olleet vakuuttavia. Kriitikoiden mukaan ei ole todistettu, että rahanpesulla olisi väitetyn kaltaista vaikutusta rahoitusjärjestelmään, mutta kustannukset rahoituslaitoksille ja pankeille sen sijaan ovat huomattavia.⁵³

3.1 Tietojenvaihto-oikeus

Viranomaisten tietojenvaihto-oikeus on keskeinen osa rahanpesun torjuntaa, koska tehokas yhteistyö mahdollistaa laittomien rahavirtojen tunnistamisen ja rikosten selvittämisen yli kansallisten rajojen. Tämä tarkoittaa, että eri viranomaiset – kuten poliisi, veroviranomaiset, rahanpesun selvittelykeskukset ja pankkivalvojat – voivat jakaa tietoa

---

⁵¹ Sahavirta, 2008, s. 150.

⁵² Sahavirta, 2008, s. 55–56.

⁵³ Alldridge, 2003, s. 35–39.

epäilyttävistä rahansiirroista ja taloudellisista toimijoista. Tietojenvaihdon laajentaminen herättää kuitenkin huolia yksilön oikeusturvasta ja yksityisyydensuojasta.

Määttä ja Hirvosen mukaan tietojenvaihto-oikeus kattaa sekä oikeuden vastaanottaa tietoja muilta viranomaisilta että oikeuden luovuttaa niitä eteenpäin.⁵⁴ Tutkimuksessaan he antavat tästä esimerkin, joka on hallituksen esityksestä. Sen mukaan ulosottomenetelyn tehostamiseksi ulosottomiehellä on oikeus saada velallisen taloudellisia tietoja eri viranomaisilta salassapitosäännöksistä huolimatta. Hän voi myös luovuttaa velallisen taloudelliseen asemaan ja väärinkäyttöihin liittyviä tietoja muille viranomaisille, kuten syyttäjälle tai esitutkintaviranomaiselle.⁵⁵

Rahanpesulaissa on määritelty ne tahot, jotka ovat velvollisia ilmoittamaan rahanpesun selvittelykeskukselle epäilyttävistä liiketoimista keskusrikospoliisin rahanpesun selvittämiskeskukseen. Laissa ei ole täsmennetty, kuinka vahvoja perusteita epäilylle on oltava ilmoitusvelvollisuuden syntymiseksi. Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä, laiksi rahanpesun selvittelykeskuksesta sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi kuvaillaan hyvin, minkälaisissa tilanteissa ilmoitus on aiheellista tehdä.⁵⁶ Esityksessä olevat linjaukset saattavat kuitenkin johtaa käytännössä liiankin matalaan ilmoituskynnykseen viranomaisten tutkintamahdollisuudet huomioon ottaen.⁵⁷

Ilmoitusvelvollinen voi käyttää asiakkaasta ja tämän tosiasiallisesta edunsaajasta eri lähteistä saatavia tietoja arvioidakseen ja ylläpitääkseen asiakkaasta tehtyä riskiarviota sekä estääkseen rahanpesua ja terrorismin rahoittamista. Lisäksi nämä tiedot tukevat rahanpesulain mukaisen ilmoitus- ja selonottovelvollisuuden täyttämistä. Ilmoitusvelvollisen on kuitenkin varmistettava, että käytetyt tietolähteet ovat luotettavia ja uskottavia.⁵⁸

---

⁵⁴ Määttä & Hirvonen, 2018, s. 257–258.

⁵⁵ HE 145/1996 vp, s. 1–5.

⁵⁶ HE 228/2016 vp, s. 111.

⁵⁷ Wuolijoki, 2022, s. 119.

⁵⁸ HE 167/2008 vp, s. 126.

Määttä ja Hirvonen painottavat teoksessaan viranomaisten tietojenvaihdon tärkeyttä. Tarkoitussidonnaisuusperiaatteen mukaan jokainen viranomainen vastaa sille laissa määrättyistä tehtävistä. Näiden tehtävien hoitamiseksi toiselta viranomaiselta saadut tiedot voivat olla erittäin hyödyllisiä tai jopa välttämättömiä. Tietojen avulla voidaan paljastaa valvonnan piiriin kuuluvia laiminlyönnejä, joita viranomaisen omat resurssit eivät riittäisi havaitsemaan. Lisäksi tiedot voivat olla ratkaisevan tärkeitä viranomaisen päätöksenteossa, kuten verotuksessa, tukien myöntämisessä ja lupapäätöksissä. Niiden avulla viranomaisen valvontaresursseja voidaan kohdistaa tehokkaammin ja taloudellisemmin kuin pelkästään viranomaisen omien tietojen perusteella. Viranomaisten välinen tietojenvaihto tarjoaa etuja, sillä eri viranomaisilla on hallussaan tietoja, joita yhdistelemällä ja vertailemalla voidaan puuttua tiettyihin väärinkäytöksiin. Tämä parantaa esimerkiksi rahanpesun torjunnan kustannustehokkuutta, koska viranomaisten ei tarvitse käyttää omia resurssejaan väärinkäytösten selvittämiseen, vaan he voivat hyödyntää muiden viranomaisten keräämää tietoa.⁵⁹

Tärkeitä näkökulmia rahanpesun torjunnan tulevaisuudesta sekä viranomaisten välisen yhteistyön merkityksestä tuo esiin myös vuodelta 2024 oleva hallituksen esitys eduskunnalle. Esityksen mukaan tehokkaampi viranomaisyhteistyö ja nopeampi tiedonvaihto voivat merkittävästi parantaa laittomien rahavirtojen tunnistamista ja rikosten selvittämistä. Tämä yhteistyö on keskeinen osa rahanpesun torjuntaa, ja sen merkitys korostuu entisestään tulevaisuudessa. Toiseksi esitys painottaa henkilötietojen käsittelyn ja yksityisyyden suojan tarkkaa sääntelyä. Vaikka viranomaisten toimivaltuudet laajenevat, on tärkeää varmistaa, että epäiltyjen oikeudet eivät vaarannu. Yksityisyyden suojan turvaaminen on olennainen osa rahanpesun torjuntaa, ja sen merkitys korostuu entisestään viranomaisten valvontatoimien laajentuessa. Kolmanneksi esitys pyrkii harmonisoimaan Suomen lainsäädäntöä EU:n direktiivien ja asetusten kanssa. Tämä varmistaa yhtenäiset standardit rahanpesun torjunnassa ja parantaa yhteistyötä EU-maiden välillä.

---

⁵⁹ Määttä & Hirvonen, 2018, s. 12–13.

Kansainvälisten standardien noudattaminen on tärkeää, jotta rahanpesun torjunta on tehokasta ja yhtenäistä.⁶⁰

3.2 Henkilötietojen käsittely rikosasioissa

Henkilötietojen käsittelyä ja yksityisyyden suojaa säädellään aina Suomen perustuslakiin saakka. Suomen perustuslain (731/1999) 10 §:ssä todetaan, että jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattava, ja henkilötietojen käsittelyä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä on säädettävä erillisellä lailla.⁶¹

Henkilötiedolla tarkoitetaan mitä tahansa tietoa, joka kuvaa luonnollista henkilöä, hänen ominaisuuksiaan tai elinolosuhteitaan ja josta hänet, hänen perheensä tai samassa taloudessa asuvat voidaan tunnistaa. Ei ole olennaista, liittyykö tieto henkilön yksityiselämään, ammatin- tai elinkeinonharjoittamiseen tai julkiseen tehtävään – se on silti henkilötietoa.⁶² Lähtökohtaisesti siis kaikki tiedot, joista luonnollinen henkilö on tunnistettavissa, kuuluvat henkilötietolain (523/1999) soveltamisalaan. Tämä perustuu lain tavoitteeseen suojata yksityiselämää ja yksityisyyttä sekä edistää hyvää tietojenkäsittelytapaa.⁶³

Henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa, kuten tietoturvallisuudesta ja henkilötietojen käsittelyä koskevista periaatteista sekä esimerkiksi henkilötietojen suojaamisesta säädetään laissa henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa (1054/2018). Lakia sovelletaan, kun poliisi, syyttäjät, tuomioistuimet, Rikosseuraamuslaitos, Tulli, rajavartiolaitoksen omaiset ja muut toimivaltaiset viranomaiset käsittelevät henkilötietoja rikosasioissa. Lain tavoitteena on helpottaa tietojen vapaata liikkuvuutta EU-maiden poliisi- ja oikeusviranomaisten välillä sekä varmistaa henkilötietojen suoja rikosasioiden käsittelyssä. Lakia sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn esimerkiksi rikosten ennaltaehkäisyssä,

---

⁶⁰ HE 157/2024 vp.

⁶¹ Ohinen, 2022, s. 9.

⁶² Pitkänen, 2013, s. 42.

⁶³ Pitkänen, 2013, s. 47.

selvittämisessä, syyteharkinnassa, syytetoimissa, rikosasioiden käsittelyssä tuomioistuintuomissa, seuraamusten täytäntöönpanossa sekä yleiseen turvallisuuteen kohdistuvien uhkien ehkäisyssä. Laissa säädetään muun muassa toimivaltaisten viranomaisten velvollisuuksista tietojen käsittelyssä, rekisteröidyn oikeuksista, tietosuojavastaavan tehtävistä sekä oikeusturvakeinoista ja seuraamuksista. Lain noudattamista valvoo tietosuojavaltuutettu. Rekisteröidyllä on oikeus tarkastaa omat henkilötietonsa ja saada tietoa niiden käsittelystä. Rekisteröidyn oikeuksia voidaan kuitenkin rajoittaa, jos se on välttämätöntä esimerkiksi rikoksen selvittämiseksi. Tällöin rekisteröity voi pyytää tietosuojavaltuutettua tarkastamaan, että hänen henkilötietojaan on käsitelty lainmukaisesti.⁶⁴

Ilmoitusvelvollisen on pidettävä asiakkaidensa tiedot ajantasaisina ja olennaisina, sekä säilytettävä niitä viiden vuoden ajan vielä asiakkuuden päättymisenkin jälkeen (Rahapesulaki 3:3). GDPR (General Data Protection Regulation) eli tietosuoja-asetus puolestaan antaa henkilölle laajat oikeudet omiin henkilötietoihinsa ja rekisterinpitäjän tulisi määrittää ajankohdat, jolloin henkilötiedot joko poistetaan tai niiden säilyttämisen tarpeellisuus arvioidaan uudelleen. Tällä varmistetaan, että tietoja ei säilytetä kauemmin kuin on välttämätöntä.

EU:ssa henkilötietojen ja yksityisyydensuojan sääntelyä rikoksesta epäiltyjen osalta ohjaa erityisesti Neuvoston direktiivi 2016/680⁶⁵. Tämä direktiivi koskee henkilötietojen käsittelyä rikoksiin tai rikosoikeudellisiin seuraamuksiin liittyvissä toimissa. Sen tarkoituksena on suojata kansalaisten perusoikeus tietosuojaan lainvalvontaviranomaisten työssään suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä. Direktiivissä on asetettu henkilötietojen käsittelyä koskevat periaatteet, jotka jäsenvaltioiden on säädettävä. Direktiivi turvaa kansalaisten perusoikeuden tietosuojaan, kun lainvalvontaviranomaiset käsittelevät henkilötietoja ja samalla se varmistaa, että rikoksen uhrien, todistajien ja epäiltyjen

---

⁶⁴ Oikeusministeriön tiedote (5.12.2018).

⁶⁵ EYVL N:o L 119, 4.5.2016, sivuilla 89–131.

tiedot suojataan asianmukaisesti. Lisäksi direktiivi edistää valtioiden välistä yhteistyötä rikollisuuden ja terrorismin torjunnassa.⁶⁶

Suomessa oikeudenkäynnin julkisuudesta säädetään oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetussa laissa (370/2007), jäljempänä julkisuuslaki. Melander tuo esiin artikkelissaan, että vahvana lähtökohtana oikeudenkäynneille on niiden julkisuus. Rikosasioiden julkisuutta koskevat periaatteet ovat linjassa nykyisen käsityksen kanssa yksityisyydensuojasta.⁶⁷ Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan mukaan oikeutta yksityiselämään tulkitaan laajasti.⁶⁸ Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että rikoksen tekeminen tai oikeudenkäynti kuuluisi automaattisesti yksityiselämän suojan piiriin.⁶⁹

Melander kirjoittaa, ettei rikoksen tekeminen itsessään poista syytetyn tai tuomitun perus- ja ihmisoikeuksia. Heillä on yhä sama oikeus yksityisyyteen kuin muillakin.⁷⁰ Myös korkein oikeus on oikeuskäytännössään linjannut, että vaikka rikosasian käsittely on pääsääntöisesti julkista, julkisuus voi tietyissä tilanteissa olla kohtuuton puuttuminen yksityisyyteen.⁷¹ Julkisuuslain 15 §:n 2 kohdan mukaan erityisesti arkaluonteisia tietoja sisältävissä tapauksissa voidaan järjestää suljettu käsittely, jotta henkilön yksityisyys pysyy suojattuna.

Asiakkaan tuntemiseen liittyvät toimenpiteet ovat pitkälti vakiokäytäntöjä, joita sovelletaan kaikkiin asiakkaisiin heidän toiminnastaan riippumatta. Sen sijaan selonotto- ja ilmoitusvelvollisuus astuvat voimaan vain poikkeuksellisissa tai epäilyttävissä tilanteissa, ja niiden ydin on havaita mahdollinen rikollinen toiminta ja raportoida se viranomaisille.

---

⁶⁶ Kts. Euroopan komission virallinen nettisivu. EU:n tietosuojaa koskeva oikeudellinen kehys. Saatavilla: commission.europa.eu.

⁶⁷ Melander, 2019, s. 960–961.

⁶⁸ Euroopan ihmisoikeussopimus, art. 8. (4.11.1950).

⁶⁹ Kts esim. EIT tapaus Amann v. Sveitsi (16.2.2000). Kohta 65, yksityiselämän suojan piirin laajasta määrittämisestä.

⁷⁰ Melander, 2019, s. 961.

⁷¹ Kts. ratkaisut KKO 2005:136, jossa oli kysymys siitä, onko rikoksesta tuomitun henkilön nimen julkaisemisella aikakauslehdessä loukattu yksityiselämää ja aiheutettu korvattavaa henkistä kärsimystä ja KKO 2018:51, joka koskee yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämistä.

Nämä velvollisuudet pohjautuvat asiakkaan tuntemiseen – ilman sitä poikkeavuuksien tunnistaminen ei onnistu.⁷²

Palmroosin mukaan sekä lainsäädäntö että itse rikollisuus, kuten rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen, kehittyvät jatkuvasti, mikä tekee asiakkaan tuntemisesta ajankoh-
taisen ja jatkuvasti muuttuvan aiheen. Rahanpesulain ja yleisen tietosuoja-asetuksen yh-
tääikainen noudattaminen edellyttää tarkkaa tasapainottelua yhteiskunnan turvallisuus-
den ja yksilön tietosuojaan liittyvien oikeuksien välillä.⁷³

---

⁷² Palmroos, 2018, s. 74–75.

⁷³ Palmroos, 2018, s. 76.

4 Kriminalisointiperiaatteet ja perusoikeudet suomalaisessa rikosoikeudessa

Suomalaisessa rikosoikeustieteessä on kehitetty niin sanottuja kriminalisointiperiaatteita viimeistään 1980- ja 1990-lukujen vaihteesta lähtien. Näiden periaatteiden tarkoituksena on ollut asettaa rikoslainsäätäjälle vaatimuksia hyväksyttävän rikoslainsäädännön luomiseksi ja jäsentää näitä vaatimuksia.⁷⁴ 1990-luvun rikosoikeudellisessa kirjallisuudessa kriminalisointiperiaatteiksi katsottiin yleisesti 1) oikeushyvien suojelun periaate, 2) ultima ratio -periaate ja 3) hyöty–haitta-punninnan periaate.⁷⁵ Perusoikeusudistuksen jälkeen kriminalisointiperiaatteet sovitettiin yhteen perusoikeuksien ja laajemman valtiosääntöoikeuden kanssa. Lisäksi valtiosääntöoikeudesta katsottiin seuraavan tiettyjä ehdottomia rajoituksia rikosoikeudelliselle lainsäädännölle.⁷⁶

Suomen perustuslain uudet perusoikeussäännökset astuivat voimaan vuoden 1995 alussa. Eduskunnan perustuslakivaliokunta määritteli perusoikeusuudistusta käsittelevässä mietinnössään perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset, joilla on ollut merkittävä vaikutus myöhempään lainsäädäntöön.⁷⁷ Pian perusoikeusuudistuksen jälkeen eduskunnan perustuslakivaliokunta sovitti perusoikeuksien rajoitusedellytykset rikosoikeudelliseen lainsäädäntöön.⁷⁸ Melanderin mukaan näissä rikosoikeuteen sovelletuissa perusoikeuksien rajoitusedellytyksissä on paljon sisällöllisiä yhtäläisyyksiä aiemmin mainittuihin kriminalisointiperiaatteisiin.⁷⁹

---

⁷⁴ Melander, 2024, s. 7.

⁷⁵ Lappi-Seppälä 1994, s. 33.

⁷⁶ Nuutila 1996, s. 62–90.

⁷⁷ PeVM 25/1994 vp, s. 5.

⁷⁸ PeVL 23/1997 vp, s. 2.

⁷⁹ Melander, 2024, s. 7.

4.1 Rikosoikeudelliset periaatteet ja oikeusturvakeinot

Perustuslain 8 § sisältää rikosoikeudellista laillisuusperiaatetta koskevan säännöksen. Sen mukaan ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen eikä tuomita rangaistukseen teosta, jota tekohetkellä ei ole laissa säädetty rangaistavaksi. Lisäksi säännöksen mukaan rikoksesta ei saa tuomita ankarampaa rangaistusta kuin tekohetkellä on laissa säädetty. Rikoslain 3 luvun 1 § sisältää hieman erilaisen sanamuodon kuin perustuslain 8 §. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on kuitenkin todennut, että perusoikeutta koskevan säännöksen toistaminen tavallisessa laissa on tarpeetonta, eikä perustuslain säännöksen toistaminen tavallisessa laissa vaikuta perustuslain sovellettavuuteen lainkäyttötilanteissa.⁸⁰

Lahti kirjoittaa artikkelissaan, hallituksen esitykseen perustuen, rikosoikeudellisten tapauksien tulkinnassa rangaistussäännösten lähtökohtien olevan laillisuusperiaatteen tausta-arvoissa, jotka ovat oikeusturva ja ennakoitavuus.⁸¹ Johdonmukainen ja oikeusturvaa turvaava oikeudellinen sääntely on mahdollista ainoastaan silloin, kun sen perustana oleva käsitejärjestelmä on sisäisesti yhtenäinen ja ristiriidaton.⁸²

Rahanpesusta, kuten mistä tahansa muistakin rikoksista epäillyn, oikeudellisesta asemasta ja oikeusturvakeinoista säädetään useissa laeissa aina Suomen perustuslaista lähtien. Suomen perustuslaki takaa epäillylle oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja syyttömyysolettaman, joiden mukaisesti epäiltyä on kohdeltava syyttömänä, kunnes toisin todistetaan. Esitutkintalaissa (805/2011) turvataan epäillyn oikeus tietää, mistä häntä epäillään, sekä oikeuden käyttää avustajaa jo esitutkinnan aikana. Pakkokeinolaki (806/2011) puolestaan antaa epäillylle mahdollisuuden valittaa häneen kohdistetuista pakkokeinoista, kuten omaisuuden jäädyttämisestä tai takavarikosta, ja vaatia niiden purkua. Myös kansainvälisessä lainsäädännössä turvataan epäillyn oikeusturvakeinoja ja esimerkiksi jo aiemmin mainittu Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artikla vahvistaa oikeuden oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin. Epäillyllä on oikeus saada tietoa häntä

---

⁸⁰ PeVL 31/2002 vp, s. 2/II.

⁸¹ Lahti, 2024, s. 1168.

⁸² HE 44/2002 vp, s. 9.

koskevien henkilötietojen käsittelystä ja vaatia virheellisten tietojen korjaamista tietosuojasetukseen perustuen. Lisäksi epäillyllä on oikeudenkäynnin julkisuuslakiin perustuva oikeus valittaa tuomiosta, jos hän katsoo, että hänen oikeuksiaan on loukattu tai oikeudenkäynnissä on tehty virheitä. Muun muassa näiden oikeusturvakeinojen avulla pyritään varmistamaan, että rahanpesusta epäiltyä kohdellaan oikeudenmukaisesti ja hänen perusoikeutensa säilyvät suojattuina koko prosessin ajan.

4.2 Rahanpesun kriminalisointi

Kuten jo aiemmin mainittu, rahanpesun kriminalisointi Suomessa perustuu kansainvälisten sopimusten ja velvoitteiden täyttämiseen, ei niinkään kansalliseen tarpeeseen säätää rikoshyödyn kätkemisestä eri tavalla kuin muissa rikoksissa.⁸³ Päätökset rahanpesun rangaistavuudesta on siis tehty muualla kuin Suomessa, ja nämä päätökset ovat muotoutuneet ylikansallisissa toimielimissä.

Vaikka rahanpesun kriminalisointi Suomessa perustuu kansainvälisiin sopimuksiin ja velvoitteisiin, on tärkeää tarkastella, miten nämä päätökset vaikuttavat käytännössä. Kansainväliset sopimukset, kuten FATF:n suositukset, asettavat tiukat vaatimukset rahanpesun estämiseksi ja rikoshyödyn kätkemisen torjumiseksi. Näiden vaatimusten täyttämisen edellyttää tehokasta lainsäädäntöä ja viranomaisten välistä yhteistyötä.

EU:ssa rikosoikeudelliset päätökset keskittyvät alueen yhteisen turvallisuuden suojelemiseen, mikä on herättänyt huolta yksilöiden oikeuksien heikentymisestä. Tämä jännite näkyy erityisesti pohjoismaisten kriminaalipoliittisten arvojen ja EU:n rikosoikeudellisen yhteistyön välillä. Pohjoismaissa korostetaan perinteisesti yksilön oikeusturvaa ja oikeudenmukaista kohtelua, kun taas EU:n päätökset voivat joskus painottaa enemmän turvallisuutta ja tehokkuutta.⁸⁴

---

⁸³ Sahavirta, 2008, s. 5.

⁸⁴ Sahavirta, 2008, s. 5.

Vaikka lainsäädäntö antaa tiukat vaatimukset henkilötietojen käsittelylle sekä rahanpesurikoksesta epäillyn oikeuksien turvaamiselle, Nuotio on toisaalta arvioinut, että pohjoismaiset kriminaalipoliittiset arvot ovat joutumassa tiukemman ja suoraviivaisemman kriminaalipolitiikan puristuksiin Euroopan rikosoikeuden kehityksen myötä. Lisäksi hänen mukaansa kansalaisten oikeusturvakeinot eivät ole kehittyneet samassa tahdissa EU:n rikosoikeudellisen yhteistyön kanssa.⁸⁵

---

⁸⁵ Nuotio 2001 s. 696–697.

5 Johtopäätökset

Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää, millaisia vaikutuksia tai haasteita viranomaisvalvonnan toteuttaminen asettaa rahanpesun estämisessä samalla, kun pyritään turvaamaan epäillyn oikeudet. Tarkastelun kohteena oli viranomaisten valvontatoimien ja tietojenvaihto-oikeuden sekä epäillyn yksityisyydensuojan välinen suhde. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten viranomaisten valvontatoimet ja tietojenvaihto-oikeus vaikuttavat rahanpesusta epäillyn oikeuksiin. Tutkimuksen oikeudellinen näkökulma oli rajattu tarkastelemaan erityisesti epäillyn henkilötietojen ja yksityisyydensuojan toteutusta sekä niiden suojelemista. Lisäksi tutkimuksen tarkoituksena oli systematisoida epäillyn oikeudellista asemaa ja oikeusturvakeinoja.

Rahanpesun torjunta vaatii jatkuvaa valvontaa ja lainsäädännön kehittämistä, jotta voidaan vastata rikollisuuden ja rahanpesun kehittyviin ja monimuotoistuviin menetelmiin. Kansainvälinen yhteistyö ja yhtenäiset standardit, kuten FATF:n suositukset, ovat keskeisessä osassa tehokkaan rahanpesun torjunnassa. Rahanpesun rikosoikeudellinen sääntely Suomessa pohjautuu maan kansainvälisiin velvoitteisiin. Kansainvälisen rahanpesun torjunnan tavoitteena on paitsi estää rahanpesun esirikoksia, myös vähentää rahanpesun aiheuttamia haittoja yhteiskunnalle.⁸⁶ EU-oikeudella on keskeinen rooli tässä sääntelyssä, sillä se on ensisijainen suhteessa kansalliseen lainsäädäntöön. Tämä tarkoittaa, että Suomen on noudatettava EU:n asettamia sääntöjä ja standardeja rahanpesun torjunnassa, mikä vahvistaa EU-oikeuden merkitystä ja etusijaa. Rikosasioissa henkilötietojen käsittelyä säädellään erityislaitilla, joka korostaa tietoturvallisuutta ja henkilötietojen suojaa.

Viranomaisten tietojenvaihto-oikeus on tärkeä ja keskeinen osa rahanpesun torjuntaa, koska tehokas yhteistyö mahdollistaa laittomien rahavirtojen tunnistamisen ja rikosten selvittämisen yli kansallisten rajojen. Viranomaisten ajan myötä laajentuneet toimivaltuudet ja tietojenvaihto-oikeus ovat aiheuttaneet huolta epäiltyjen mahdollisesta

---

⁸⁶ Sahavirta, 2008, s. 431.

oikeusturvan kaventumisesta sekä herättäneet kritiikkiä. Henkilötietojen käsittelyä ja yksityisyyden suojaa kuitenkin säädellään tarkasti, ja näiden oikeuksien turvaaminen on keskeinen osa rahanpesun torjuntaa. Asiakkaan tuntemiseen liittyvät toimenpiteet ovat välttämättömiä rikollisen toiminnan havaitsemiseksi ja raportoimiseksi, mutta niiden on oltava tasapainossa yksilön tietosuojaan liittyvien oikeuksien kanssa.

Rahanpesun torjunnassa käytettävät rikosoikeudelliset keinot eivät toistaiseksi ole uhanneet yksilön oikeusturvaa. Tästä huolimatta on tärkeää kiinnittää erityistä huomiota epäiltyjen oikeusturvaan rahanpesutapauksissa. Rahanpesun kriminalisoinnin ensisijaisena kohteena on järjestäytynyt rikollisuus. Vaikka kohteena on erityisen vakava rikollisuus, tämä ei saisi heikentää epäiltyjen oikeusturvaa.⁸⁷

Rahanpesusta epäillyn oikeudellinen asema ja oikeusturvakeinot on turvattu useissa laeissa, kuten Suomen perustuslaissa, esitutkintalaissa ja pakkokeinolaissa. Näiden lakien mukaan epäillyllä on oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, syyttömyysoletta-
maan, tietoon epäilyksistä ja oikeuteen käyttää avustajaa. Lisäksi epäillyllä on mahdollisuus valittaa tuomiosta. Kansainväliset sopimukset, kuten Euroopan ihmisoikeussopimus, vahvistavat nämä oikeudet.

Rahanpesun torjunta, viranomaisten toimivaltuudet ja epäillyn oikeudet ovat tiukasti säänneltyjä sekä Suomen kansallisessa lainsäädännössä että EU-lainsäädännössä, mitkä muodostavat perustan epäillyn oikeuksien turvaamiselle ja viranomaisten toimivaltuuksien määrittämiselle. EU-lainsäädäntö täydentää kansallista sääntelyä ja varmistaa yhte-
naiset standardit rahanpesun torjunnassa. Monitasoinen sääntelyjärjestelmä pyrkii varmistamaan, että rahanpesusta epäiltyä kohdellaan oikeudenmukaisesti ja että viran-
omaisilla on riittävät valtuudet tehokkaan torjunnan toteuttamiseksi.

---

⁸⁷ Sahavirta, 2008, s. 432.

Lähteet

- Alldrige, P. (2003). Money Laundering Law: Forfeiture, Confiscation, Civil Recovery, Criminal Laundering and Taxation of the Proceeds of Crime. Noudettu 7.3.2023 osoitteesta <https://ebookcentral-proquest-com.proxy.uwasa.fi/lib/tritonia-ebooks/reader.action?docID=1772525&ppg=87>
- Aluehallintovirasto. (2024). Päivitetty 5.12.2024. Noudettu 5.2.2025 osoitteesta <https://avi.fi/asioi/yritys-tai-yhteiso/valvonta-ja-kantelut/raha-ja-omaisuus/rahanpesulain-valvonta#accordion-TZOWbuTEN6K6>
- Cox, D. (2014). Handbook of Anti-Money Laundering. Noudettu 4.3.2025 osoitteesta <https://ebookcentral-proquest-com.proxy.uwasa.fi/lib/tritonia-ebooks/detail.action?docID=1809740>
- Euroopan komissio. (2025). EU:n tietosuojaa koskeva oikeudellinen kehys. Noudettu 24.3.2025. Saatavilla: <https://ec.europa.eu>
- Euroopan tilintarkastustuomioistuin. (2021). Erityiskertomus. EU:n toimet rahanpesun torjumiseksi pankkisektorilla ovat hajanaisia ja täytäntöönpano on riittämätöntä. Noudettu 21.2.2025 osoitteesta: <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/fight-money-laundering-13-2021/fi/#chapter12>
- FATF. (2024). Noudettu 4.3.2025 osoitteesta: <https://www.fatf-gafi.org/>
- Finanssivalvonta. (2021). Selonotto- ja ilmoitusvelvollisuus. Noudettu 25.2.2025 osoitteesta <https://www.finanssivalvonta.fi/>
- He, P. (2010). A typological study on money laundering. Journal of Money Laundering Control, 13(1), 15-32. Noudettu 24.2.2025 osoitteesta <https://doi.org/10.1108/13685201011010182>
- Hirvonen, A. (2011). Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Helsingin yliopisto, Yleisen oikeustieteen julkaisuja 17.
- Hyttinen, T. (2021). Rahanpesu ja rikosvastuu. Alma Talent.
- Lahti, R. (2024). Teorian ja käytännön vuorovaikutus rikoslainopissa. Lakimies 7–8/2024 s. 1162–1177. Noudettu 20.3.2025 osoitteesta: <https://www-edilex-fi.proxy.uwasa.fi/lakimies/1001210011.pdf>
- Laine, T. (2019). Anti-money laundering and customer due diligence in Finnish banking

- system: Current situation and future improvements. Noudettu 5.2.2025 osoitteesta <https://lutpub.lut.fi/bitstream/handle/10024/160308/ANTI-MONEY%20LAUNDERING%20AND%20CUSTOMER%20DUE%20DILIGENCE%20IN%20FINNISH%20BANKING%20SYSTEM%20Tommi%20Laine%20.pdf?sequence=1>
- Lappi-Seppälä, T. (1994). Miksi rikosoikeus? teoksessa *Kohti 2000-luvun rikosoikeutta* (Sivut 19–82). Helsingin yliopiston rikos- ja prosessioikeuden laitos.
- Melander, S. (2019). Rikos, julkisuus ja yksityisyydensuoja. *Lakimies* 7–8/2019, s. 953–983. Noudettu 5.2.2025 osoitteesta <https://www-edilex-fi.proxy.uwasa.fi/lakimies/203220004.pdf>
- Määttä, K. & Hirvonen, M. (2018). Viranomaisten tietojenvaihtosäännösten kehitys harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnassa. *Edilex*.
- Nuotio, K. (2001). Eurooppalaistuva rikosoikeus – rikosoikeudellistuva Eurooppa. *Defensor Legis* s. 686–699.
- Nuutila, A., & Lakimiesliiton kustannus. (1996). *Rikosoikeudellinen huolimattomuus*. Lakimiesliiton kustannus.
- Oikeusministeriö. (Tiedote 5.12.2018). Laki henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa voimaan 2019 alussa. Saatavilla: <https://oikeusministerio.fi/>
- Ohinen, M. (2022). Työntekijän yksityisyydensuoja. Tietosuoja-asetuksen asettamat velvollisuudet työnantajalle. Vaasan yliopisto.
- Ojanen, T. (2017). EU-oikeuden perusteita, 3., uudistettu laitos. Edita Publishing Oy.
- Paasonen, L., Paasonen, J. & Aaltonen, M. (2022). Velallisen epärehellisyys, rahanpesu ja kavallukset tuomioistuimissa. *Edilex*. Noudettu 29.1.2025 osoitteesta [https://www-edilex-fi.proxy.uwasa.fi/defensor legis/1000850005.pdf](https://www-edilex-fi.proxy.uwasa.fi/defensor_legis/1000850005.pdf)
- Palmroos, E. (2018). KYC-tietojenkäsittely pankissa. Rahanpesulain ja tietosuoja-asetuksen rajapinta. Vaasan yliopisto.
- Pitkänen, O., Warmo-Lehtinen, E., & Korpisaari, P. (2013). *Henkilötietojen suoja*. Talentum.
- Rahanpesu.fi. (2024). Noudettu 5.2.2025 osoitteesta <https://rahanpesu.fi/mista-on-kyse>

Rahanpesun selvittelykeskuksen vuosikertomus 2020. Keskusrikospoliisi. Noudettu

10.2.2025 osoitteesta <https://poliisi.fi/documents/25235045/67733116/2020-Rahanpesun-selvittelykeskus-vuosikertomus-2020.pdf/e340331f-f04c-7eec-2756-111628ae368a/2020-Rahanpesun-selvittelykeskus-vuosikertomus-2020.pdf?t=1617010848853>

Rahanpesun selvittelykeskuksen vuosikertomus 2023. Keskusrikospoliisi. Noudettu

6.2.2025 osoitteesta <https://rahanpesu.fi/documents/46317582/0/vuosikertomus-saavutettava.pdf/d8a4e937-429c-c865-1bf4-946d5c82ff86/vuosikertomus-saavutettava.pdf?t=1717418263260>

Sahavirta, R. (2008). Rahanpesu rangaistavana tekona.

Stessens, G., Bell, J., & Crawford, J. (2000). Money Laundering: A New International Law Enforcement Model. Cambridge University Press.

Saari, J. (2017). Rahanpesun estämisen kontrollitoimenpiteiden valvonta. Vaasan

yliopisto. Noudettu 6.2.2025 osoitteesta https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/4998/osuva_7889.pdf?sequence=1

Tilastokeskus. (2025).

Tuori, K. (2003). Tuomarivaltio – uhka vai myytti? Lakimies 6/2003, s. 915–943.

Verohallinto. (2024).

Wuolijoki, S. (2022). Pankkioikeus: I (3., uudistettu painos.). Alma Talent.

Virallislähteet

HE145/1996 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulosottolain muuttamisesta.

HE 44/2002 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle rikosoikeuden yleisiä oppeja koskevan lainsäädännön uudistamiseksi.

HE 25/2008 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 228/2016 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä, laiksi rahanpesun selvittelykeskuksesta sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi.

HE 167/2018 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pankki- ja maksutilien

valvontajärjestelmästä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 157/2024 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

PeVL 23/1997 vp. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunto 23/1997 vp hallituksen esityksestä 6/1997 vp oikeudenkäyttöä, viranomaisia ja yleistä järjestystä vastaan kohdistuvia rikoksia sekä seksuaalirikoksia koskevien säännösten uudistamiseksi

PeVL 31/2002 vp. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunto 31/2002 vp hallituksen esityksestä 44/2002 vp rikosoikeuden yleisiä oppeja koskevan lainsäädännön uudistamiseksi.

PeVM 25/1994 vp. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan mietintö 25/1994 vp hallituksen esityksestä 309/1993 vp perustuslakien perusoikeussäännösten muuttamisesta.

Oikeuskäytäntö

ECJ tapaus Van Gend & Loos v. Netherlands Inland Revenue Administration (5.2.1963).

ECR 1.

ECJ tapaus Costa v. ENEL (15.7.1964). ECR 585.

EIT tapaus Amann v. Switzerland (16.2.2000).

KHO 1996 B 577, dnro 2617/6/96.

KKO 2004:97, dnro S2001/656.

KKO 2005:136, dnro S2003/534.

KKO 2018:51, dnro R2016/319.